
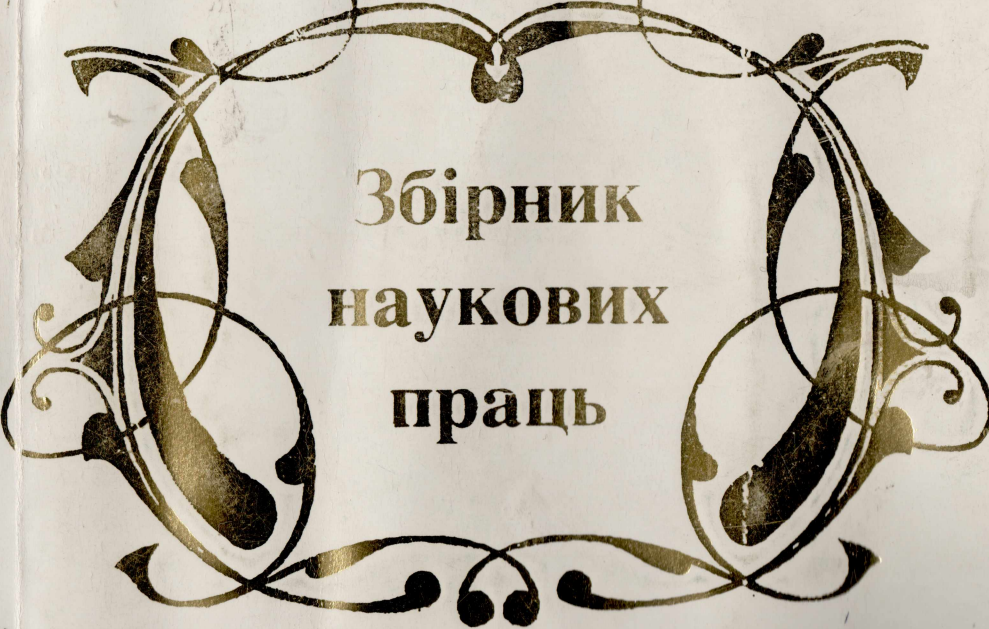
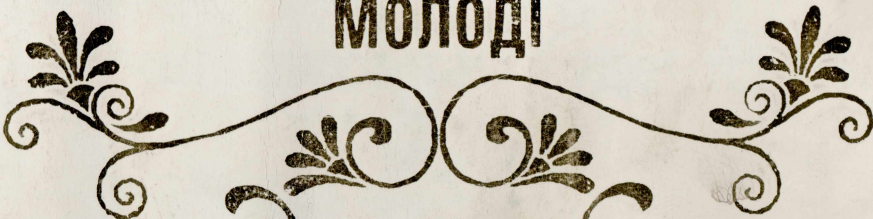

34.091.39(082)

0-45

**Особисто орієнтоване
навчання і виховання
учнівської та студентської
молоді**

**Збірник
наукових
праць**

ОСОБИСТІСТНО-ОРІЄНТОВНИЙ ПІДХІД ДО УЧНІВ НА УРОКАХ З РУЧНОЇ ХУДОЖНЬОЇ ПРАЦІ

Чумак А.С.
м. Кривий Ріг

Підготовка до проведення занять з ручної художньої праці вимагає помірного і творчого підходу. Проведення занять вимагає попереднього обґрунтованого підбору об'єктів праці, які повинні відповідати особистісно-орієнтовному підходу до кожного учня. При підготовці до занять учитель повинен виготовити самостійно виріб, якщо його немає в майстерні, оскільки це ефективний засіб для надання доцільних порад при допомозі школярам в процесі відпрацювання навичок та умінь формуємих під час роботи над виробом.

Організуючи заняття з ручної художньої праці необхідно враховувати умови плідної співпраці, активізації пізнавальної діяльності школярів для досягнення поставленої мети. Методично вірно побудована робота з художньої ручної праці розкриває горизонти творчості, розвиває фізичні, естетичні, художні якості особистості.

В.О.Сухомлинський, звертає увагу на те, що: „В процесі фізичної праці формуються важливі якості розуму виконавців: допитливість, гнучкість думки, яскравість уяви.“ [4,с.123]. Він неодноразово підкреслював, що розумовий розвиток учня залежить від змісту ручної праці, рівня зацікавленості учня нею.

Гуманістичний характер такої діяльності визначається тим, що постійна ручна художня праця розвиває стійкий інтерес до діяльності, виховує вольові риси характеру, формує естетичні потреби, самостійність, втому випадку, якщо робота учня особистісно-зорієнтована. Завдання повинні носити чітко виражений особистісно-спрямований характер з врахуванням знань та розвитку особистості.

В процесі занять художньою ручною працею, школярі самоутверджуються, розкривають свої можливості, здібності. При цьому здійснюється найцінніший гуманістичний процес формування соціально зрілої особистості, яка бачить своє майбутнє. У школяра виникає потреба у самопізнанні, він має можливість самовиразитися в своїх художніх, естетично досконалих виробках.

Під час роботи на заняттях з ручної художньої праці учні набувають певний естетично-емоційний досвід, при цьому у них формуються повноцінні художні та естетичні погляди, які створюють умови більш ґрунтовного і повноцінного аналізу різноманітних природних явищ. Саме тому, зміст ручної художньої праці створе гармонійне поєднання трудового естетичного та морального виховання.

В сучасній школі ручна художня праця виступає, як активний засіб особистісно-орієнтовного впливу на особистість. На перший план виходить керівна роль учителя в процесі керування навчальним процесом та створення доброзичливих не вимушених відносин між його учасниками. Вчитель постійно спілкується з учнями надаючи поради при розробці виробів, композицій чи сюжетів з якими може справитись тільки цей школяр. Допомогає школярам відпрацювати рухи, удосконалювати свою майстерність, а вже потім після того, як буде досягнуто стабільності в виконанні певних вправ переходить до інших видів завдань. Важливою особливістю особистісно-орієнтовного підходу є ґрунтовне опанування поглибленими знаннями, ручними інструментами та різноманітними пристосуваннями. Ця вимога необхідна також при роботі з різцями і верстатним обладнанням та дотриманням правил техніки безпеки.

Ручна художня праця є одним з важливих компонентів всебічного розвитку особистості її абстрактного мислення, поєднання розумових здібностей з практичними. В своїх дослідженнях М.Г.Стельмахович розглядаючи залучення підростаючого покоління до прекрасного наголошував що: „... що любов до прекрасного починається дуже рано, з маминої колискової пісні, ..., любові, ніжності, ..., а також з дитячої іграшки і казки” [168, с.213]. Основою декоративно-прикладного мистецтва є ручна праця, в процесі якої створюються різноманітні вироби (іграшки, предмети домашнього вжитку та інші), які сприяють розвитку особистості.

При проведенні занять з ручної художньої праці, важливе значення має вивчення психофізіологічного стану учнів. Відповідно до нього, вчитель розподіляє учнів по бригадах (при цьому він враховує особистісно-орієнтовний підхід до кожного школяра, враховуючи їх стосунки між собою), закріплює за робочими місцями, призначає старосту, бригадирів, ланкових. Кожен учень повинен мати робоче

місце за яке він особисто несе відповідальність в процесі роботи над виробом.

В своїх дослідженнях С.Л.Рубінштейн звертає увагу на те, що: „Людина є особистість в силу того, що свідомо визначає своє відношення до оточення” [2,с.131]. Творчість має свій прояв влюбій сфері діяльності. Вона може бути результатом творчого відношення особистості до поставленого завдання і його вирішення, тому об'єктивним джерелом художньої творчості є суспільна потреба в відкриттях, дослідженнях, вирішенні нових варіантів декору та оздобленні новим орнаментом виробу.

Використовуючи особистісно-орієнтовний підхід необхідно звертати увагу на ту чи іншу здібність особистості. Завдання повинні бути спрямовані на розвиток розуму та фізичну силу, а також виховання любові до ручної художньої праці та культури народу. Методична система проведення занять з ручної художньої праці повинна базуватись на: включенні елементів декору при виготовленні виробів; вироби повинні носити суспільно-корисне значення; заняття проводитись висококваліфікованим вчителем; кожен об'єкт праці повинен носити особистісно-орієнтовану спрямованість.

В школах існує тісний зв'язок між роботами з ручної художньої праці і загально-освітніми предметами: образотворчого мистецтва, ліплення, роботою з тканинами та іншими матеріалами які використовувались в початковій школі. Враховуючи вище означене, вчитель праці повинен використовувати знання учнів в процесі роботи над виробами на уроках праці.

Підлітковий вік - це початок інтенсивного інтелектуального розвитку та формування особистості і її моральних устоїв, ідеалів, розвитку системи оцінки суджень. В цьому віці школярі проявляють здібність до складного аналітико-синтетичного мислення в сприйманні предметів та явищ. Пам'ять та увага поступово набирають характер організованих, регулюємих та керуємих процесів. В своїх дослідженнях В.А.Крутецький наголошує на тому, що: „... в підлітковому віці помітно збільшується об'єм уваги її перевтілення з одного виду діяльності на інший” [1,с.114]. Тому важливо збільшити завдання які сприяють розвитку абстрактної уяви та створюють умови формування активного, самостійного і творчого мислення при розробці форми виробу, орнаментальної композиції, елементів

майбутнього декору та інших видів діяльності сприяючих розвитку особистості.

Зв'язок ручної праці школяра з його інтелектуальним розвитком можна вбачати в тому, що під час роботи учень використовуючи один інструмент вчиться оволодівати іншим. Особливо це стосується занять з різьблення по деревині. В процесі виконання вправ учень знайомиться з елементами підрізання волокон деревини. Процес досить простий на перший погляд, про те зрізаючи волокно необхідно досягти чистоти зрізу. Зріз повинен бути без шоркості. Працюючи рубанком школярі теж зрізають певний шар волокон досягаючи необхідної чистоти обробленої поверхні. В випадку коли інструмент погано підготовлений до роботи поверхня буде шорсткою, а відповідно непридатною до використання.

Заслугує уваги проведення занять з дротомозаїки. Ця тема має свої особливості. В програмах для 6-го класу, вивчається тема „Властивості металів“. В ній потрібно розкрити властивості та способи отримання чорних та кольорових металів. В дротомозаїці в основному використовують кольорові метали. В процесі роботи над виробом учні мають можливість познайомитися з фізичними, механічними та технологічними якостями кольорових металів. Крім виготовлення виробів та їх технології, створюються суттєві умови використання міжпредметних зв'язків трудового навчання з географією, фізикою, кресленням, математикою та іншими дисциплінами шкільного компоненту. При проведенні занять з технічної праці, вивчаючи цю тему, вчитель обмежений тематикою планування занять. В процесі занять за варіативною частиною програми є можливість більш поглиблено вивчити сплави, які отримують в процесі обробітку кольорових металів, де знаходяться копальні, та інше. Крім того, в процесі роботи є умови проведення лабораторних робіт по вивченню самих кольорових металів, їх кольорів та можливості використання в об'єктах праці над якими учні працюють.

Готуючи матеріал, подрібнюючи на мілкі фракції, учні переконуються в пластичності, м'якості, піддатливості матеріалу для подальшої обробки. Знайомляться з властивостями матеріалів протистояти іржі, яка нищить чорні метали. Завдяки часу, окислення металу має різний колір, тому працюючи над орнаментальною композицією учні підбирають колір відносно задуманого сюжету при цьому

включаючи уяву та Фантазію. Робота з дротом не вимагає великих фізичних та економічних зусиль. Металобрухт можна знайти скрізь і використати в своєму творі. Сюжети робіт можуть бути різноманітними: казкові, біблійні сюжети, сцени життя, зображення рослинного та тваринного світу.

Особистісно-орієнтовний підхід в процесі занять сприяє активізації пізнавальної діяльності учнів, створює умови творчої, самостійної роботи, яка сприяє ґрунтовному засвоєнню знань, умінь та навичок.

ЛІТЕРАТУРА

1. Крутецкий. Психология обучения и воспитания школьников.-М.: Просвещение, 1976.-303 с.
2. Рубинштейн Л.С. Основы общей психологии.- Т.1.- М.: Педагогика, 1989- 486с.
3. Стельмахович М.Т. Народна педагогіка.-К.: Радянська школа, 1985.- 310 с.
4. Сухомлинский В.А. Сердце отдаю детям.-К.: Радянська школа, 1974.- 288с.

РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ УЧНЯ В СИСТЕМІ ВІЛЬНОГО ВИХОВАННЯ

*Калініченко Т.Ф.
м. Кривий Ріг*

Переорієнтація освіти з академічних досягнень на особистість учня вимагає створення адекватних умов для його розвитку. Характеристика людини, як вищої цінності світу, зобов'язує її до самоактуалізації, з метою удосконалювання себе і навколишньої дійсності. Повноцінно реалізувати потреби у самовизначенні, самотворенні та самореалізації школярів, на наш погляд, дозволяє система вільного виховання. Вільне виховання нами трактується як можливість прояву природних здібностей і індивідуальних інтересів кожного учасника навчально-виховного процесу. Як реальна альтернатива соціальному замовленню в тім сенсі, що кожна людина повинна зайняти своє - особисто обране - місце в соціумі, що забезпечить найбільш повну його реалізацію. Як гарантія можливості здійснити всі свої задуми й усвідомити їхні наслідки для себе і оточуючих людей. Як право на творчий пошук і вибір, право на здійснення помилки. Як забезпечення духовного керівництва на шляху самопізнання в процесі аналізу і закріплення власного досвіду, у формуванні системи цінностей і світоглядних позицій.